

УДК 004:37

**ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ КОМПЛЕКСНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
В ОСВІТІ ЗА ДОПОМОГОЮ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ****Щелко В.О.****Інституту обдарованої дитини Академії педагогічних наук України**

У статті розкриваються питання інноваційного підходу до організації навчального процесу в закладах освіти. У статті розглянуто питання використання інтерактивної технології у процесі навчання.

Ключові слова: інновація, мультимедія, технологія

Вступна частина. Сучасний період розвитку суспільства, оновлення всіх сфер його соціального і духовного життя потребує якісно нового рівня освіти, який відповідав би міжнародним стандартам. В умовах державотворення в Україні, яка стала на шлях демократизації, відкритості та гуманістичних орієнтацій, поряд з питаннями про суспільний устрій, ключовими словами стають проблеми пошуку національної ідеї, ціннісних орієнтирів, виховного ідеалу, нових тенденцій в освіті.

Нові цілі модернізації освіти спрямовані на досягнення вищого рівня розвитку, що має відповідати потребам часу та особистості, яка має усе необхідне для особистої реалізації в суспільстві, що постійно змінюється.

В умовах глобалізації активного розвитку сучасного суспільства знань, нового інформаційного суспільства, здійснюється впровадження інформаційних технологій. Основоположним напрямом і основним фактором розвитку кожної особистості є освіта і наука сьогодні. Тобто, реформація повинна відбуватися першочергово саме в цих сферах, оскільки вона виступає серйозним дієвим фактором підвищення інтелектуального потенціалу країни.

Актуальність проблеми технологізації освіти пояснюється бурхливим розвитком и розповсюдженням різноманітних інновацій, в тому числі і нових педагогічних технологій. Інтерактивні форми і методи навчання здобувають сьогодні в Україні все більше прихильників і використовуються при викладанні різноманітних навчальних предметів. Використання в навчально-виховному процесі різноманітних технологій дозволяє викладачам, вчителям, вихователям підвищити мотивацію суб'єктів освітнього процесу, реалізувати не лише теоретичну, а практичну спрямованість заняття.

У ході написання роботи використані наступні методи: *теоретичні* (аналіз державних документів, узагальнення науково-методичної педагогічної літератури, опрацювання досвіду роботи науковців та вчителів), *емпіричні* (експеримент, спостереження, опитування, колективні та індивідуальні бесіди).

Основна частина. Проблема інноваційних процесів в освіті почала активно досліджуватися з 90-х років 20 ст. і до тепер: західні дослідники Санто Б., Хартман В., Твісс Б., Фостер Р., Шумпетер Й. ; впровадження технологій в освіті висвітлювали – Колчук І., Макарова В., Баликін О., Коломієць Н.; творчі пошуки вчителів-новаторів – Захаренко О., Палтишева Ю., Гузика М., Белікова О., Павленко Ю.; технології у вищій школі – Удод О., Кремень В., Мороз В., технології у школі - Іванов І., Петренко Л., Кацинська Л. та ін.

Важливість здійснення-інноваційних процесів в освіті наголошено в сучасному законодавчо-правовому базисі, а саме: Національна доктрина розвитку освіти в Україні, Закони України «Про інноваційну діяльність» (від 04.07.02 р. № 40- IV), «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» (від 16.01.03 р. № 433-IV), накази Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності» (від 07.11.00 р. № 522), «Про затвердження Положення про експериментальний загальноосвітній навчальний заклад» (від 20.02.02 р. № 114), «Про

затвердження Положення про здійснення моніторингу виконання інноваційних проєктів за пріоритетними напрямками діяльності технологічних парків» (від 17.04.03 р. № 245) та інші[3,2].

У сучасному суспільстві навчання можна організувати таким чином, що джерелом знань виступатиме не тільки педагог, а й комп'ютер, телевізор, відео. Діти, відповідно, повинні вміти осмислювати отриману інформацію, трактувати її, застосовувати в конкретних умовах; водночас думати, розуміти суть речей, вміти висловити особисту думку. Саме цьому сприяють інтерактивні технології навчання.[7, 6]

Ми впевнені, що використання інформаційних технологій сприяє активізації: уваги; мислення; уяви; сприйняття; пам'яті; творчих здібностей; пізнавальних інтересів, що являється пріоритетною метою навчально-виховного процесу і в свою чергу забезпечує активний розвиток пізнавального інтересу дитини, підвищення успішності навчання, забезпечує його повноцінний інтелектуальний і фізіологічний розвиток.

Педагог може прагнути до досягнення ефективних, якісних результатів, працюючи з дітьми в сучасних умовах з використанням можливостей інтерактивну в навчальний час та під час позакласної роботи, що дає більш високі результати.

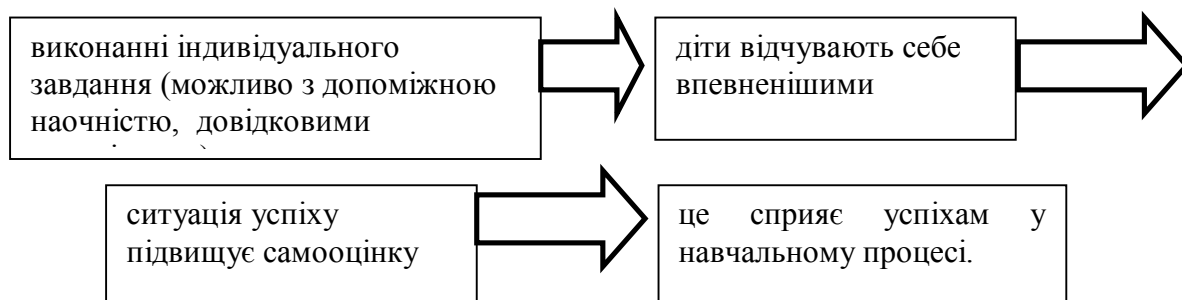
Використовуючи мультимедіа на уроках, учитель не ставить перед собою самоціль – «здивувати» учня новими сучасними технологіями, хоча не будемо забувати і про те, що діти живо реагують на використання нового, непізнаного. Знання та використання учителем на практиці новітніх технологій не може не визвати у учнів: зацікавленості; інтересу; поваги. Саме тому інтерактивні технології навчання сприяють виникненню суб'єкт – суб'єктних відносин.

Таким чином, використання інноваційних технологій в навчальному процесі допомагає сформувати новий стиль між відносинами в дитячому колективі, коли процес передачі інформації йде не від однієї особи до багатьох, а від всіх до всіх.

Можливості використання мультимедіа дозволяють зробити навчальний процес насиченим різними видами діяльності, продуктивнішим, емоційнішим.

«Краще один раз побачити, ніж сто разів почути», - каже народне прислів'я, що допомагає нам ще раз переконатися, що велику частину інформації ми отримуємо візуально[3].

Шлях до знань за допомогою інтерактивних технологій :

Використання інтерактивних технологій розповсюджується не лише в Україні, але й в усьому світі . Можемо з упевненістю сказати, що розвиток інновацій почався раніше у США, Франції, Японії, Великій Британії, Німеччині. Отже, розглянемо зарубіжний досвід і перенесемо його на його українську сучасність.

Іноземна країна	Україна
У США з 1981 р. почали входити в обіхід навчальні програми ігрового характеру, яким віддають перевагу завдяки їхній мотиваційній цінності. Введено програму «Діти і комп'ютер».	В Україні програма навчання дітей «Сходинки до інформатики» деякий час активно існувала, але у зв'язку з не доопрацюванням курсу вона потроху почала втрачати ефективність і зникати з переліку навчальних дисциплін, адже в багатьох школах курс почав зводитися до ігор на комп'ютері. А в університетах курс інформатики є доволі відірваним від життя, та плину сучасного прогресу(відповідно одним з чинників є і наявність сучасної техніки).
У Франції з 1970-1975 р. здійснювався «Експеримент 58 ліцеїв». З 1985 р. запроваджена програма «Інформатика для всіх».	Що було б позитивним досвідом для України, оскільки основною метою було ознайомлення з новими технологіями всіх громадян незалежно від віку.
У Японії з 1985 р. введена програма «Застосування комп'ютерів в освіті»: - оснащення класів;- курси по навчанню роботи з інтерактивними технологіями.	Схожа програма « 100%» реалізується на території України – мета якої до кінця 2010 р. забезпечити усі навчальні заклади комп'ютерною технікою. На даний момент програму виконано на 30%.

Нашими пропозиціями є введення програм «Застосування комп'ютерів в освіті», «Інформатика для всіх».

Розглянемо практично ступінь розвитку використання інтерактивної моделі навчання на грудень 2009 та порівняємо з травень 2010 р. за допомогою проведеного емпіричних методів дослідження (спостереження, опитування, колективні та індивідуальні бесіди).

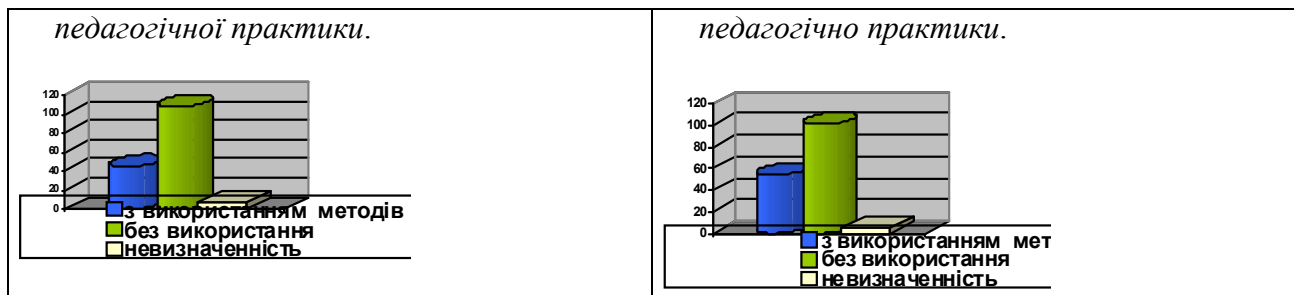
Експериментальна перевірка впровадження мультимедійних технологій у вищому навчальному закладі

Примітка – усі дослідження проводилися у статусі студента.

Експеримент 1. Експериментальна перевірка впровадження мультимедійних технологій у Національному педагогічному університеті імені М.П.Драгоманова.

Мета: дослідити чи використовують студенти IV, V Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова мультимедійні технології під час навчально-виховного процесу (до педагогічної практики, після педагогічної практики). Основне запитання, яке задавалося студентам: Чи використовуєте ви мультимедійні методи навчання до та після педагогічної практики?

Грудень 2009 р.	Травень 2010р.
Загальна кількість студентів - 160. Етапи: 1. До педагогічної практики в школі (рисунок.2.2 , рисунок.2.3) <i>Кількісний показник:</i> 1(використання)-45 студентів; 2 (невикористання)-108 студентів; 3 (неознайомленість)-7 студентів <i>Рисунок. 2.2. – Використання мультимедія студентами НПУ імені М.П.Драгоманова до</i>	Загальна кількість студентів - 160. Етапи: 1. До педагогічної практики в школі (рисунок.2.2 , рисунок.2.3) <i>Кількісний показник:</i> 1(використання)-54 студентів; 2 (невикористання)-101 студентів; 3 (неознайомленість)-5 студентів <i>Рисунок. 2.2а – Використання мультимедія студентами НПУ імені М.П.Драгоманова до</i>

Проміжний результат Найбільш характерною причиною вибору використання мультимедійних методів навчання є наявність навчального закладу методичної бази закладу.

Найбільш характерними причинами невикористання мультимедійних засобів навчання є :

- нестача часу на підготовку до цієї діяльності (80 студентів);
- відсутність методичної бази (20 студентів);
- негативне ставлення до такого методу (3 студенти);
- небажання (4 студенти)

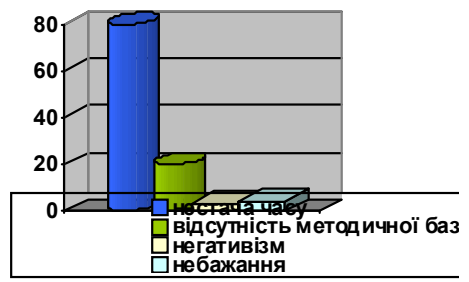

Рисунок. 2.3.-Обгрунтування причин студентами

2.Після педагогічної практики (рисунок. 2.4.)

Кількісний показник:
 1 (використання)-73 студенти;
 2 (невикористання)-75 студентів;
 3 (невизначеність)-12 студентів
 Рисунок. 2.4.- Використання мультимедійних технологій студентами НПУ імені М.П.Драгоманова після педагогічної практики.

Найбільш характерними причинами невикористання мультимедійних засобів навчання є :

- нестача часу на підготовку до цієї діяльності (50 студентів);
- відсутність методичної бази (41 студентів);
- негативне ставлення до такого методу (1 студент);
- небажання (6 студентів)

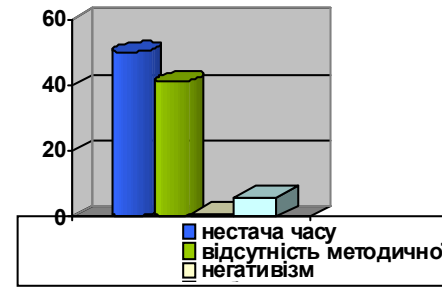
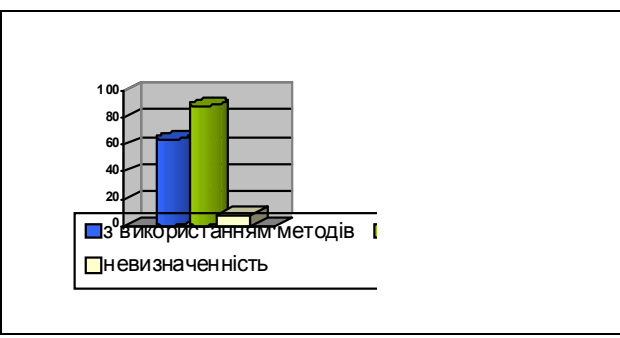
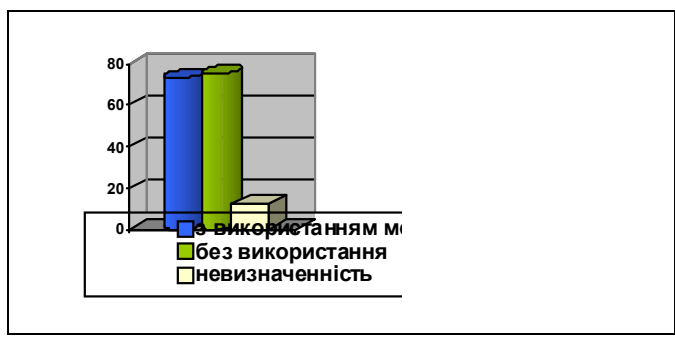

Рисунок. 2.3а.-Обгрунтування причин студентами

2.Після педагогічної практики (рисунок. 2.4а.)

Кількісний показник:
 1 (використання)-64 студенти;
 2 (невикористання)-89 студентів;
 3 (невизначеність)-7 студентів
 Рисунок. 2.4а.- Використання мультимедійних технологій студентами НПУ імені М.П.Драгоманова після педагогічної практики.

Проміжні результати За показниками бачимо, що використання мультимедійних методів навчання збільшилася, невикористання зменшилася, але наше здивування викликала третя група, яка збільшилося у кількості, оскільки з групи невизначених з'явилися студенти, які тепер не виключають використання інтерактивних технологій.

РЕЗУЛЬТАТИ:

- кількість студентів після педагогічної практики, які використовують мультимедійні технології збільшилася;
- кількість студентів після педагогічної практики, які не використовують мультимедійні технології зменшилася;
- кількість студентів після педагогічної практики, які не визначились у використанні мультимедійних технологій збільшилася.
- кількість дітей, які не використовують інтерактивні технології у зв'язку з нестачею методичного обладнання збільшилася.

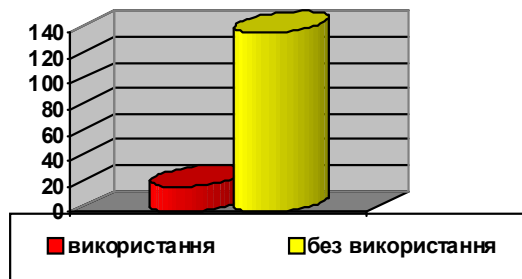
Експеримент 2. Експериментальна перевірка впровадження мультимедійних технологій вчителями, які були керівниками студентів-практикантів під час проходження педагогічної практики.

Мета: експериментально перевірити впровадження мультимедійних технологій вчителями, які були керівниками студентів-практикантів під час проходження педагогічної практики (рисунок.2.5.)

Етапи:

1.Розглянемо анкетування вчителів, яке проводиться згідно із планом діагностичної роботи в листопаді 2009 року та в квітні 2010 року.

Мета анкетування полягає в тому, щоб визначити основні здобутки і прорахунки в роботі вчителя. Зазначимо, що анкетування анонімне. Його **результати використовуватимуться лише для службових цілей.**

Дослідження цього питання здійснювалося у двох напрямках :

1. опитування студентів після практики, стосовно використання ними інтерктиву.
2. використання вчителями загальноосвітніх навчальних закладів (Деснянського, Дніпровського, Дарницького району міста Києва)

1.Дослідження керівників-студентів

Основне запитання: Чи використовували ваші вчителі – наставники мультимедійні технології? Загальна кількість – 160 студентів в усіх районах міста Києва

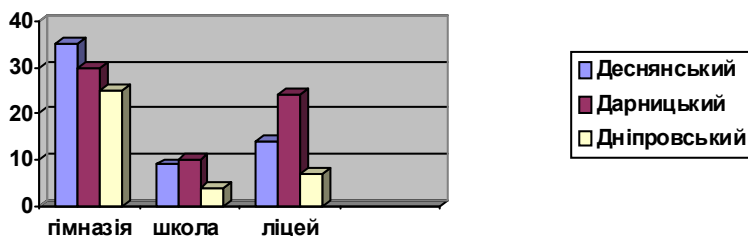

Рисунок. 2.5.- Використання мультимедійних методів навчання вчителями

Проміжний результат. Показник 20 з 160 заставляє критично розглядати розвиток інноваційних процесів в Україні. **Основна причина показника** – відсутність матеріально - технічного забезпечення. Цікаво, що ці ж самі результати були отримані у квітні 2010

2.Дослідження вчителів міста Києва (рисунок. 2.6.)

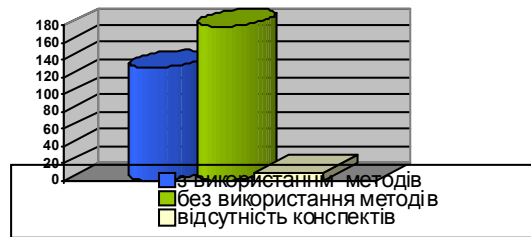
Загальна кількість опитуваних 320 учителів (додаток Б).

Мета: експериментально перевірити впровадження мультимедійних технологій вчителями міста Києва

Діаграма використання мультимедійних технологій в київських закладах освіти

Проміжний результат: Відповідна діаграма підкреслює, що *Рисунок.2.6 – Використання мультимедія в Київських закладах освіти* відповідно в трьох районах використання здійснюють гімназії, на другому місці - ліцеї, на третьому - школи. За загальними показниками Дарницький район є домінуючим. Бентежить показник того, що цю діяльність здійснюють лише половина вчителів – у загальній кількості 158.

Були також проаналізовані конспекти уроків 320 вчителів на наявність занотовано використання мультимедія в планах – конспектах уроку(*рисунок.2.7.*)

Рисунок 2.7.- Аналіз конспектів уроків вчителями

Бачимо, що показник конспектів ще погіршив вихідні данні з попереднього дослідження. Цікаво, що данні на травень 2010 року едентичні.

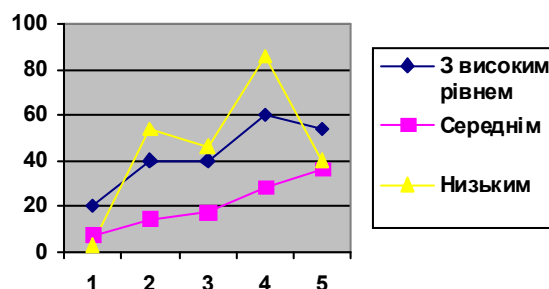
Результат:

Студенти педагогічного вузу проходили практику в основному у вчителів,які не використовують мультимедійні технології-це пояснює показники 1 експерименту. Основна причина показника – відсутність метеріально- технічного забезпечення. Але загальна картина по місту Києву краща -найбільше використання здійснюють гімназії на другому місці ліцеї, на третьому школи. За загальними показниками Дарницький район є домінуючим. Бентежить показник, того, що цю діяльність здійснюють лише половина вчителів. Отже, студентів-практикантів найпродуктивніше краще відправляти на практику у гімназії міста Києва, саме тоді показник використання мультимедійних технологій у них збільшиться. Показники у 2009 та 2010 році однакові, у зв'язку з незмінною складу керівнику – вчителів. Відповідно цей показник закликає до швидкого реагування : або зміну керівників практики, або обов'язкове проходження вчителями курсів навчання роботи з інтерактивними технологіями, або введення нової дисципліни під час проходження ним підвищення кваліфікації

Експеримент 3. Дослідження учнів (додаток Д – уроки математики, додаток Е- уроки англійської мови)

Мета: експериментально перевірити вплив мультимедійних технологій на учнів

Рівень засвоєння знань учнями 1-А, за допомогою мультимедійного методу навчання на листопад-грудень 2009 року. Спостерігається зовсім різний стрибкоподібний розвиток дітей. Показники оцінювалися в комплексі: активність, читання, письмо, математичні здібності, природничі, трудові, загальна ерудованість (*рисунок.2.8.*)

Рисунок.2.8. – Вплив мультимедійних засобів на учнів

Особливу роль відіграє показник – рівень пізнавальних інтересів (рисунок. 2.9.)

Рисунок. 2.9. - Вплив мультимедійних засобів на навчальний процес

РЕЗУЛЬТАТ: Отже, на даному етапі розвитку освіти в Україні йде становлення нової системи освіти, що відображається у зміні освітньої парадигми: пропонуються інші підходи, інший зміст, інші відносини, інша поведінка, інша педагогіка нового змісту. Мультимедійні технології навчання стимулюють пізнавальну діяльність і самостійність учнів. Ця модель бачить спілкування в системі учень – вчитель, наявність творчих (часто домашніх) завдань як обов'язкових.

Експеримент 3. Аналіз показників використання інтерактивну у ВНЗ.

Мета: експериментально перевірити вплив мультимедійних технологій у ВНЗ

Дослідження проводилося на базі: Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова, Київського університету імені Б.Д.

Грінченка. Респондентська група 120 викладачів з кожного навчального закладу – по 20 на кожен рік навчання (рисунок. 2.10.)

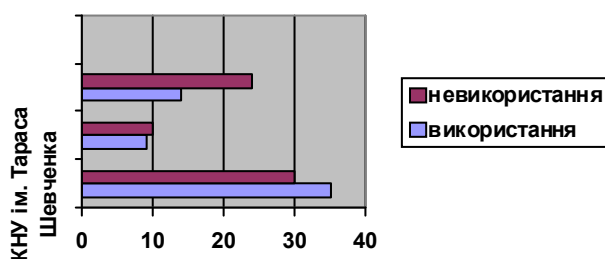

Рисунок. 2.10.- Використання мультимедійних засобів викладачами

Аналіз показника наявності мультимедійної методичної бази, як основного елемента навчання на даному етапі розвитку інновації в українському суспільстві. Для цього було оцінено на наявність інтерактивної дошки аудиторії для занять зі студентами три провідних університети: Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова, Київського університету імені Б.Д. Грінченка. За еталон було взято центральні корпуси університетів і аудиторії у кількості 410 (рисунок.2.11.)

У зв'язку з чим така різниця між 1-ою діаграмою і другою. Як ми дізналися пізніше в КНУ ім. Тараса Шевченка є переносні проектори і викладачі та студенти носять ноутбуки, таку практику здійснюють і студенти двох інших університетів.

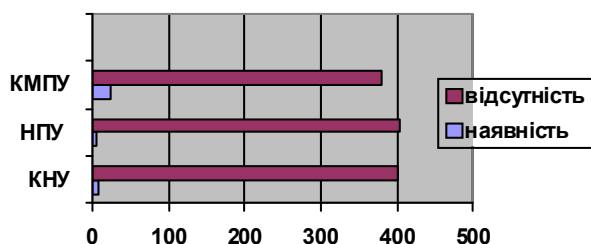

Рисунок.2.11.- Наявності мультимедійної методичної бази у ВНЗ

Провівши таке дослідження дійшли висновку:- не лише показник наявності інтерактивної дошки розкриває поняття інтерактивну. Наряду з дидактичними та методичними вимогами також виділяють низку психологічних вимог, що впливають на успішність та якість створення мультимедійних засобів навчання .

Загальний висновок. Використання в навчально-виховному процесі інтерактивних технологій дозволяє викладачам, вчителям, вихователям підвищити мотивацію суб'єктів освітнього процесу, реалізувати не лише теоретичну, а практичну спрямованість заняття. Інтерактивна модель своєю метою ставить організацію комфортних умов навчання. Мультимедійна творчість педагога й студента безмежна. Важливо тільки вміло направити її для досягнення поставлених навчальних цілей. Саме тому, сучасному викладачу для застосування інтерактивних технологій на заняттях потрібна, насамперед, теоретична та практична підготовка,

Різноманітні форми і методи навчання сприяють створенню ситуації успіху, що є великим поштовхом і стимулом для дітей. Інноваційні методи забезпечують підняття освіти, її багатогранних секторів на якісно новий рівень. Але необхідно пам'ятати, що всього повинно бути в міру, так і в навчально-виховному процесі слід мультимедія повинні чергуватися з іншими методами навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Інноватика в освіті/ Удод О.А. – К.: 2009 р. – С.11-15
2. <http://www.mon.gov.ua/>
3. Паламарчк В. Першооснови педагогічної іноватики – К.: Освіта України, 2004р.
4. Відкритий урок/ Коломієць Н. Інтерактивні технології в особистісно- зорієнтованій освіті. – К.: 2007 р
5. Никишина И.В. Инновационные педагогические технологии. – Волоград : Учитель, 2008 г.
6. Шапошнікова Л. М., Галус О.М. Порівняльна педагогіка. – К.: Вища школа 2002 р.